

Altı Gün Savaşı'nın utancı

HAKKI ÖCAL *

İsrail emekli subay, eski istihbaratçı, Profesör Raphael Israeli, "Man of Defiance: A Political Biography of Anwar Sadat" (1987) başlıklı kitabında 1973 Savaşı'nın sebebinin, Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat'ın 1967'deki "Altı Gün Savaşı" ile Arap dünyasının içine düştüğü "utanç" olduğunu yazar. Altı Gün Savaşı ki Arap dünyasında halâ النكسة (Yenilgi, Gerileme) Harbi diye anılıyor ve gerçekte 6 değil 5 gün sürmüştür. Mısır, Ürdün ve Suriye'nin birleşerek İsrail'e saldırımları ile başlamış; Batı Şeria, Gazze, Golan Tepeleri ve Sina Yarımadası'nın İsrail'in eline geçmesi ile sonuçlanmıştı. Raphael Israeli'ye göre, Enver Sedat bu gerilemeyi telafi etmek, işgal altındaki Arap topraklarını geri almak ve İsrail'in edinmiş olduğu "Yenilmez" algısını silmek için, önce ülke içinde ekonomiyi ve silahlı kuvvetleri ıslah amacıyla reformlar uygulamış; aldığı önlemlerin ve hazırlıkların yeterli olduğuna karar verdiğinde de Suriye ile birlikte 6 Ekim 1973'de, Yom Kippur veya Ramazan Savaşı denilen saldırıyı başlatmıştı. O yıl Musevilerin Kefaret Günü dedikleri büyük bayramı, Ramazan'a denk gelmiş ve İsrail silahlı kuvvetleri adeta tümüyle tatilde olduğu için, ilk iki gün içinde Mısır, Sina'yı; Suriye, Golan'ı geri almıştı. Sadece Mısır'da değil, bütün Arap dünyasında eşi görülmemiş bir sevinç vardı. "Yenilmez" İsrail yenilmiş; işgal altındaki Arap toprakları kurtarılmıştı. Mısır birlikleri Gazze'ye doğru ilerliyor; Suriye, Golan'dan aşağı doğru harekâta devam ediyordu. O kadar ki 1967'den beri işgal altındaki Kudüs için kurtuluş ümidi doğmuş; Ürdün'ün de harekâta katılacağı haberleri başlamıştı.

Mısır ve Suriye ordularının bu kadar hızlı hareket etmesini beklemeyen Türkiye gazeteleri nereye muhabir göndereceklerini şaşırmış, bu arada bu satırların yazarı da kendisini Kahire'ye gidecek iken, Tel Aviv uçağına bilet ararken bulmuştu. O zamanki adıyla Yeşilköy Havaalanında iki gün süren bilet mücadelesi ve bekleyiş sırasında haberlerin içeriği ile birlikte talimat da değişmiş, Tel Aviv'e değil, tekrar Kahire'ye gitmem istenmişti. İsrail bayram baskınının şokunu atlatmış, Sina'yı geri almış Kahire'ye; Golan'ı geri almış Şam'a doğru ilerlemişti. Kahire Havaalanı kapatılmıştı. Uçağımız İskenderiye'ye inmişti; biz gazeteciler, arzu edersek, İsraili komutanın davetlisi olarak cepheye gidebilecektik. İskenderiye-Kahire yolunda Mısır ordusunun içler acısı hâlini görmek bile insanı ağlatmaya yetebilirdi. Sina'dan kamyonlarla asker cesedi geliyordu. Tanklar yanmış, binalar yıkılmış, kaldırılamayan cesetler kızgın kumların üzerindeydi... Kudüs, evet, savaş sonunda "işgal altındaki toprak" olmaktan çıkmıştı. Ama yeniden özgür olmak yerine bu kez "ilhak edilen toprak" statüsüne geçmişti. İsrail, 1967 işgalinden sonra Ürdün'e ait saydığı Doğu Kudüs'ü de topraklarına kattığını açıkladı. Dünya bunu tanımadı; BM Kudüs'ü hâlâ "Corpus separatum" (ayn varlık) olarak görüyor. Ama gerçek şu ki Kudüs'ün durumu sadece Arap dünyasının değil, artık İslam dünyasının utancı olmuş bulunuyor.

* İbn Haldun Üniversitesi'nde Rektör Danışmanı ve İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi